

Sam kmetski sin, se je oklenil takoj, ko je prišel v srez, kmetske mladine, katero je skozi 4 leta organiziral v društvi kmetskih fantov in deklet. Zrtvoval se je skoro vse nedelje, ko je hodil od vasi do vasi, kjer je predaval kmetski mladini, jo poučeval in bodril ter navduševal, da ni omagala v težkih časih. V organizaciji je imel velike uspehe saj si je organizatornih zmožnosti in društvenega življenja priučil že v rani mladosti, ko je bil pred svetovno vojno član »Preporoda«, ki se je takoj junsko boril za naše narodne pravice.

Ljubezen do kmetskega ljudstva ga je peljala v vrste učiteljev, ker je vedel, da je učitelj tisti, ki lahko največ pomaga ljudem, iz katerih vrst je sam izšel. Da si utrdi in razširi svoje znanje, je absolvirao pedagoško šolo v Zagrebu in tako prišel iz osnovne šole na mešansko šolo. Tu je takoj po prihodu osnoval dijaško kuhinjo, kjer je preživel in prehranil marsikatero revnega kmetskega dijak, da je lahko nadaljeval svoj študij, sam je v svojem študiju spoznal, kako je težko dijaku, ki si mora pomagati sam, ker je tudi

on sam in z lastnimi dohodki odlično dokončal svoj študij.

Znan je tudi kot mladinski pisatelj, posebno so mu pri srcu socialni motivi, ker je bil vedno goreč zagovornik trpečih.

Poleg kmetskih fantov se je oklenil revnih dijakov, da pa si je osladil svoje težko delo v šoli, pa je na šoli ustanovil mladinski pevski zbor »Škrjanček«, ki je dosegel zavirljivo višino in je med zbore gotovo med prvimi in ponos dolenski metropoli. Danes pa gledajo tako »Škrjančki«, kot vsi njegovi učenci žalostno za svojim skrbnim učiteljem in voditeljem, katerega je usoda in njegovo lastno delo, pripeljala iz kraljestva ideala med mladino, na široko cesto politike in skrbi za splošnost.

Želeli bi, da bi navedeni učitelji kandidati uspeli v svoji novi misli, razširili svoje delovanje na širši okoliš, ter da bi mi dobili v njih tudi energične branitelje učiteljskih interesov.

Težnje obmejnega šolstva

(Spomenika, izročena v imenu obmejnega učiteljstva sreza Maribor levi breg gosp. banu dr. D. Pucu ob prihodu v Maribor dne 9. aprila 1935. po učit. deputaciji v kateri so bili: predsednik Vauda Mirko in odborniki Cvetko Franje ter Arnejčič Ivan.)

Ko Vas v imenu sreskega učiteljskega društva Maribor levi breg najskrenejše pozdravljam tu v naši severni metropoli. Vas prosim, da mi dovolite, sporočiti Vam nekaj naših najizrazitejših teženj in prošenj.

Kot najsevernejše obmejno učiteljstvo smo se vedno zavedali visoke, pa tudi odgovorne misije, ki jo nosimo in po naši najboljši vesti in moči vršimo, kot narodni vzgojitelji učitelji v šoli in izven šole. Skupno z našim obmejnim ljudstvom delimo dobro in slabo, da tako kolikor mogoče brez posebnih sentimentalnosti skušamo ohraniti v ljudstvu ono prirojeno dobro jedro, ki diči naš kmetski narod in ga dviga v globoki veri na boljše čase, ki se morajo vrniti v našo ljubljeno, osvobodeno, čeprav težko preizkušeno domovino.

Obmejno šolstvo: To je sicer danes dokaj bolj upoštevano kot sivočasno. Prosim pa še za čim več pažnje in naklonjenosti: a) za dvig stanja naših obmejnih šol s popolno zasedbo vseh učnih mest, z odstranitvijo prenapolnjenih razredov potom razširitve šol, s podporami iz javnih fondov za zidanje in prezidavanje šolskih poslopij in za revno šolsko dečo ter nje oskrbo z oblačili in šolskimi potrebščinami; b) za strogo izvajanje §§ 45. in 46. zakona o narodnih šolah glede manjšinskih šol, ki se pri nas ne odvijajo radi otrok tujerodcev (Nemcev in Madžarov), ampak po pretežni večini radi otrok narodnih izdajic (Nemčurjev in Madžaronov) ter se tako prepušča in dopušča nadaljnje raznarodovanje našega obmejnega ljudstva; c) za končno ureditev vsega narodnega šolstva s tem, da s svojim visokim vplivom, kar le možno doprinesete, da pridemo vendar čimprej do pravilnika k zakonu o narodnih šolah in d) za končno ustaletev in poenostavitev šolske administracije.

Kot učitelji, zlasti kot obmejni, bridko občutimo:

a) da je stalnost v službi in na službenem mestu predpogoj našega uspešnega dela v šoli in med narodom, katerega spoznatji in vsestransko doumeti — zahteva našo službeno stalnost;

b) izvolitve se zavzeti, da za učiteljstvo obvelja isti disciplinski postopek kot za ostalo uradništvo, ker smo tudi učitelji državni uradniki ter zelo eksponirani ne le v uradnem — t. j. šolskem, ampak tudi v neuradnem — t. j. izvenšolskem delu, ki nam je zakonito naloženo; vsakdo lahko greši, zlasti oni, ki dela, vendar pa ne bo izgubil volje, ne veselja do dela, ako vidi, kako pravično se

presojaajo morebitni njegovi nenamerni pogrški;

c) če se že odredi učiteljstvu razne pango-ge izvenšolskega, čisto tudi državno političnega udejstvovanja (ob komasaciji občin, ob volitvah itd.), naj se mu nudi po potrebi tudi zaščita v slučaju neprijetnih posledic;

č) v službene zadeve učiteljstva naj se načelno odkloni vmešavanje laikov, ki jih večinoma spremljajo vse drugi kot obči interesi;

d) na dajatah učiteljstvu, t. j. na kurivju in stanarini, naj šolska oblast ne dopusti nobenega spreminjanja in znižavanja, dokler ne prevzamejo namesto šolskih občin teh bremen druge korporacije (banovine), ker je baš obmejno učiteljstvo, kljub tem dajatvam gmotno zelo prizadeto;

e) ni nam še doslej znan noben primer, v katerem bi učitelj (ica) dobil nagrado za uspešno narodno prosvetno delo izven šole, kot to predvideva čl. 82. zak. o nar. šolah. Zato prosim, da skušate zaradi gmotnih nebrilic obmejnih učiteljev (ic) izposlovati onim — posebno pridnim narodnim prosvetnim delavcem (kam) zadevno predvideno nagrado;

f) izvenšolsko delo čisto ogroža radi svoje eksponiranosti ali prevelikega obsega tudi že uspešnost in intenzivnost dela v šoli, ki mora biti na prvem mestu. Zaradi tega baš z izvenšolskim delom preobremenjeni obmejni učitelji prosimo za sistemizacijo in reduciranje izvenšolskega dela na res najpomembnejša udejstvovanja. To bi se dalo vse realizirati, ako bi vsaj dosegli koncentracijo narodnih sil in vsega nacionalnega dela po predlogu našega učiteljskega društva z dne 15. decembra 1933.;

g) posebno važnost polagamo na imenovanje stalnih občinskih tajnikov, ki naj bi imeli vse predpogoje, da se bodo udeleževali kot nacionalno prosvetni in gospodarski delavci v obmejnih krajih skupno z nami.

Obmejno gospodarstvo: Ne šele danes, ampak mnogo let sem spoznavamo že in naglašamo, da bo le gospodarsko dobro stoječe ljudstvo tu ob meji nezmagljivo trdna, živa obmejna straža. Naše prošnje za tuk. gospodarski dvig so:

a) podpreti kar najbolj vse kmetijsko poučne prireditve — tečaje, nadaljevalno šolstvo, knjižničarstvo itd.;

b) nuditi je treba ljudstvu čim več ugodnosti za brezplačno ali čim cenejšo nabavo

kmetijskih strojev in naprav, semenskega blaga, plemenske živine i. sl.;

e) takoj je zaustavil nadaljnje prehajanje slovenskih obmejnih posestev v roke Nemcev in tujerodcev sploh.

V iskrenem prepričanju, da sem v imenu obmejnega učiteljstva odkril glavne naše težnje, prosim za Vašo blagohotno naklonjenost z izrazi najdobljega spoštovanja vdani

Mirko Vauda, t. č. predsednik.

Splošne vesti

Vsem članom in članicam
želi vesele velikonočne praznike
JUJ — sekcija za drav. banovino

Vesele velikonočne praznike
želita vsem učiteljem in sotrudnikom — Uredništvo in uprava
Učiteljskega tovariša

— Prihodnja številka Učiteljskega tovariša izide v četrtek 2. maja.

— Šolski upravitelj — dovolitev dopusta učiteljstvu po privatnem poslu. Na vprašanje P. S. sporočamo, da šolski upravitelj lahko dovolji učiteljem na šoli tri dni dopusta po privatnem poslu (§ 114/9 zakona o narodnih šolah).

PROJEKT UČNEGA NAČRTA.

Vprašanje učnega načrta je za učiteljstvo zelo važno in se pojavlja na dnevnem redu vseh učiteljskih konferenc posebno od tedaj, ko je bil objavljen razpis za sestavo novih učbenikov.

Razumevajoč pomen tega vprašanja je izvršni odbor JUJ izdal v prvi številki novo osnovane »Pedagoške biblioteke Jugoslovenskega učiteljskega združenja« projekt učnega načrta in programa za narodne šole v kraljevini Jugoslaviji, ki ga je sestavil tov. Ernest Vrane, učitelj v Studencih pri Mariboru.

V uvodu te knjige poudarja izvršni odbor JUJ sledeče:

Izvršni odbor se je odločil, da osnuje »Pedagoško biblioteko Jugoslovenskega učiteljskega združenja«. Ta biblioteka bo od časa do časa v posebnih zvezkih prinašala monografije o raznih pedagoških vprašanjih, ki interesirajo jugoslovensko učiteljstvo, dokler ne bo s časom ustvarjena možnost, da počne pedagoška biblioteka redno izdajati serije velikih del iz pedagoške teorije in prakse.

Naprosamo tovariše in tovarišice, da se naročajo in širijo izdaje pedagoške biblioteko.

V izdaji te biblioteko projekt učnega načrta in programa obsega narodne osnovne in višje narodne šole v kraljevini Jugoslaviji.

Lepo boste oblečeni

ako si nabavite tkanine za
plašče, kostume ali obleke
pri tvrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Tvrdka ima ogromno izbiro
različnega manufakturnega
blaga, res dobrih kvalitet,
okusnih vzorcev in barv in
skrajno solidnih cen.

Učiteljstvu popust! — Vzorce na zahtevo!

Sistem javnega izobraževanja na Češkoslovaškem

(Iz češčine prevedel V. K.)

(Nadaljevanje.)

POSLOVANJE OKRAJNIM PROSVETNIM ODBOROV.

1. Okrajni prosvetni odbor je korporacija, osnovana z zakonom od 7. II. 1919. št. 67.

2. Funkcijska doba okrajnih prosvetnih odborov je enaka funkcijski dobi občinskih odborov v okraju. Ustanovni občni zbor se vrši vselej le po odobritvi ministrstva prosvete. Izredni občni zbori se vršijo po potrebi.

3. Na ustanovnem občnem zboru, ki je obenem plenarna seja okrajnega prosvetnega odbora, volijo navzočji prireditveni odbor, oziroma odsek. Z zaključnim občnim zborom po da odstopajoči odbor poročilo o delovanju na prosvetnem polju za svojo delovno dobo in dobi na predlog revizorjev absolutorij.

4. Plenarne seje okrajnega prosvetnega odbora se sklicujejo najmanj dvakrat na leto in to prvo v začetku funkcijske dobe, drugo po potrebi. Izredno plenarno sejo je sklicati, ako to zahteva vsaj polovica prireditvenega odbora ali 15 članov okrajnega prosvetnega odbora, ki to pismeno zahtevajo od predsednika. Program plenarnih sej pripravlja prireditveni odbor, program sej prireditvenega odbora pa predsednik s tajnikom.

5. Prireditveni odbor se voli z večino glasov iz plenuma okrajnega prosvetnega odbora. Prireditveni odbor tvorijo: predsednik in njegov namestnik, tajnik, blagajnik arhivar in referenti (knjižničar, kinematografski, predavalni, gledališki, itd.). Predsednika si izvoli

prireditveni odbor iz svoje srede, prav tako tudi ostale funkcionarje. Prireditveni odbor navadno ne šteje več, kakor 10 članov. Volitve posameznih funkcionarjev se vršijo takoj po ustanovnem občnem zboru.

6. Plenarna seja okrajnega prosvetnega odbora ima vršiti zlasti naslednje posle: potrditi proračun in okvirni delovni program za bližnjo dobo na predlog prireditvenega odbora. Plenarne seje vodi predsednik, ob njegovi opravičenosti pa njegov namestnik. Predloge, ki so bili prireditvenemu odboru predloženi je treba na plenarni seji prečitati in o njih sklepati. Predloge za plenarno sejo more staviti kdorkoli izmed članov odbora in to pismeno pri predsedništvu prireditvenega odbora, najkasneje tri dni pred sejo.

7. Prireditveni odbor vodi upravo okrajnega prosv. odbora in izvaja svoje delovanje v onem krogu kakor je bilo določeno oziroma sklenjeno od plenuma. Ta odbor skrbi za izvajanje sklenjenega programa, preskrbuje učilnice in predavalnice, sklepa pogodbe z učitelji, predavatelji in drugimi referenti, itd. gospodari v okvirju odobrenega proračuna, podaja poročila, vodi korespondenco, arhiv, opravični in sejni zapisnik, seznam krajevnih prosvetnih komisij in javnih občinskih knjižnic, kataster prosvetnega delovanja svojega okraja, blagajniško knjigo, potrdila o prejemkih in izdatkih in inventarno knjigo.

8. Predsednik in tajnik predstavljata in zastopata na zunaj okrajni prosvetni odbor. Pri vseh važnejših zadevah, posebno pa v onih, ki so gospodarskega značaja, nastopata imenovana le po sporazumu prireditvenega odbora, kateremu morata poročati o sklepih in aktualnih vprašanjih, tičočih se okrajnega prosvetnega odbora. Vsi spisi okrajnega prosvetnega odbora so polnopravni, ako so opremljeni z lastnoročnim podpisom predsednika,

tajnika in v finančnih zadevah tudi blagajnika. Poročila, ki se tičejo posameznih odborov, podpisujejo tudi odborovi referenti.

9. Po potrebi se ustanavljajo mesta za naslednje referente: knjižničnega, kinematografskega, predavalnega, dramatičnega, lutkovnega in za druge referente. Ako se ustanovi samostojni odbor, je referent predsednik odbora. Odbornike kooptira prireditveni odbor na predlog pripadajočega referenta. Število odborov je závisno od organizacijskih potreb.

10. O delovanju odborov se vodijo zapisniki v skupni knjigi. Zabeležujejo se predlogi, sklenbi in poročila o njihovi izvedbi. Odbori imajo pravico izvajati sklepe v mejah, ki jih je odobril prireditveni odbor in to le v dobi enega leta.

11. Izplačila in nakazila na račun okrajnega prosvetnega odbora izvršuje blagajnik okrajnega prosvetnega odbora. Vse spise posameznih odborov morata razen pripadajočega referenta podpisati tudi predsednik in tajnik okrajnega prosvetnega odbora.

12. Tajnik rešuje korespondenco, sprejema dopise in vodi dnevnik o došlih in rešenih dopisih. Tajnik je varuh opravičnega zapisnika v sejah v katerega beleži predloge in sklepe prireditvenega odbora in plenarnih sej.

13. Vsak sejni zapisnik mora biti opremljen z datumom, kdaj se je seja vršila, z imeni navzočih in po odobritvi morata biti podpisani po predsedniku in tajniku (oziroma zapisničarju).

14. Blagajnik vodi blagajniške knjige in računsko prilogo. Vsa izplačila izvrši po kontrastnacijski predsednika in tajnika. On pripravlja proračun za delovni program in za posamezna razdobja.

15. Na vsakem plenarnem občnem zboru se določita dva revizorja. Blagajno je treba kontrolirati najmanj dvakrat na leto. Na

sklepem občnem zboru predlagata revizorja absolutorij odstopajočemu prireditvenemu odboru.

16. Prirediteljski odbor in plenum okrajnega prosvetnega odbora moreta sklepati, ako je navzoča vsaj polovica članstva. Ako ni sklepna ob napovedani uri, ima pravico sklepati ob vsaki udeležbi pol ure kasneje.

17. Odloča se z nadpolovično večino glasov. V primeru enakosti glasov za kak predlog odločuje predsednik. Ako se glasuje z listki, se ob enakosti glasov glasovanje razveljavi.

18. O vsem stvarnem premoženju se vodi inventarni seznam. Prirastke inventarja je javiti vselej ob zaključku upravnega leta ministrstvu prosvete. Pri izmeni prireditvenega odbora je prepis inventarnega seznama poslati ministrstvu prosvete.

19. Ako je s pripadajočimi inštrukcijami in določbami določena obveznost javiti ministrstvu prosvete izvoljene funkcionarje, je to zadevo rešiti najkasneje tekom enega tedna po izvršenih volitvah. Vselej pa je obvezno poročati ime predsednika in tajnika, točen naslov knjižničarja in kinematografskega referenta, ker mora njihovo imenovanje odobriti oziroma neodobriti ministrstvo prosvete. Ob enem je javiti tekom enega tedna naslov predsednika in tajnika, oziroma sprejemnika poštne pošiljke pripadajočemu poštному uradu.

20. Prošnje za podporo podpisujejo čitljivi predsednik, tajnik in blagajnik s polnimi imeni, navedejo pa naj tudi svoj državljanski poklic, točen naslov in pripadajoči poštni urad.

21. Podeljevati podpore drugim korporacijam, ki niso navedene v delovnem programu, odobrenem po ministrstvu prosvete, je dovoljeno le po predhodnem odobrenju ministrstva prosvete.